Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Lausunto

24.9.2020

EDUSKUNTA
Ympäristövaliokunta

Asia: E 83/2020 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto Pellolta pöytään -strategiasta (Farm to Fork) 20.5.2020

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston selvityksestä komission tiedonannosta liittyen Pellolta pöytään strategiaan ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

MTK kannattaa lämpimästi ruokaketjun tarkastelua kokonaisuutena pellolta pöytään periaatteen mukaisesti. Tämä lähestymistapa ja huolehtiminen koko ruokaketjun kestävyydestä on ollut kotimaisen ruuantuotannon kulmakivi jo vuosikymmenien ajan. Suomalainen ruuantuotanto on vastuullisuudessaan maailman ehdotonta huippua ja meidän perheviljelmämme voivat jatkossa toimia esimerkkinä muulle Euroopalle.

Pellolta pöytään -strategia on osa komission Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa. Vihreän kehityksen ohjelma on keskeinen osa komission vastausta globaalin kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030 toteuttamiseksi.

Pellolta pöytään –strategiassa esitetään kattavalla tavalla toimia, joilla siirrytään kestävämpään ruokajärjestelmään EU:ssa. Komission mukaan siirtymän myötä voidaan pienentää EU:n ruokajärjestelmän ympäristö- ja ilmastojalanjälkeä, parantaa ruokajärjestelmän kriisinsietokykyä ja suojella kansalaisten terveyttä. Alkutuottajien toimeentulon turvaaminen on keskeistä siirtymän mahdollistamiseksi ja strategiassa nostetaan esiin pyrkimys reiluun siirtymään ottaen huomioon jäsenvaltioiden erilaiset tilanteet ja lähtökohdat. EU haluaa olla ensimmäinen ilmastoneutraali manner 2050 mennessä. Koronapandemia on lisäksi synnyttänyt tarpeen huolehtia nykyistä paremmin huoltovarmuudesta.

Pellolta pöytään -strategiassa ehdotetaan mm., että kasvinsuojeluaineiden käyttö on puolitettava, ravinnevalumia ja lannoitteiden käyttöä on vähennettävä ja antibioottien käyttöä puolitettava. Lisäksi tavoitteena on parantaa eläinten hyvinvointia ja kolminkertaistaa luonnonmukaisen tuotannon pinta-alaa. Myös ruoan alkuperä- ja pakkausmerkintöjä parannetaan kuluttajien vastuullisten ja terveellisten valintojen helpottamiseksi.

Strategian mukaan nykyiset ruoan kulutustottumukset ovat kestämättömiä terveyden ja ympäristön näkökulmista. Tietoon perustuvien, terveellisten ja kestävien valintojen edistämiseksi komissio aikoo ehdottaa yhdenmukaista pakkauksen etupuolella esitettävää ravintoarvomerkintää ja harkitsee alkuperämerkintöjen pakollisuuden laajentamista tiettyihin elintarvikkeisiin tai elintarvikeryhmiin. Lisäksi komissio tutkii mahdollisuuksia yhtenäistää markkinoinnissa käytettäviä väittämiä tuotteiden ympäristövaikutuksista (nk. vihreitä väittämiä) osana elintarvikkeiden kestävän merkintäjärjestelmän luomista.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2425
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2425
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

Kestävän ruoan saatavuuden parantamiseksi komissio tulee edistämään pakollisten vähimmäiskriteereiden asettamista kestäville julkisille ruokahankinnoille. Komissio aikoo myös arvioida koulujakelujärjestelmää, jotta se edistäisi paremmin kestävää kulutusta. Komissio toteaa lisäksi, että myös verokannustimilla olisi edistettävä kestävää ja terveellistä ruokavaliota. Tähän liittyen neuvostossa on parhaillaan käsiteltävänä komission ehdotus arvonlisäverokannoiksi, mikä mahdollistaisi verokantojen kohdennetumman käytön.

Suomalalainen ruoka ja tuotantotavat täyttävät jo nykyisellään komission esittämät uudet vaatimukset. Suomessa käytetään kasvinsuojeluaineita ja eläinlääkkeitä vain murto-osa EU:n keskimääräisistä käyttömääristä. Maatiloistamme melkein 90 % on sitoutunut vapaaehtoisiin ympäristönsuojelutoimenpiteisiin ja eläintemme hyvinvointi on maailman huippua. Tämän vuoksi MTK ei hyväksy jokaisen uuden tavoitteen jyvittämistä samalla prosenttikaavalla kaikille jäsenmaille. Vähästä tai nollasta on mahdoton leikata isoja prosentteja.

MTK pitää hyvänä tavoitetta vähentää mikrobilääkkeiden käyttöä kotieläintuotannossa. Sekä mikrobilääkkeiden käytön että käytön vähentämisen tulee olla hallittua ja tarkoituksenmukaista. Eläimiä on lääkittävä, kun se on välttämätöntä tai kun lääkitsemättä jättäminen voi aiheuttaa eläimille kärsimystä. Suomi on edelläkävijä mikrobilääkkeiden täsmällisessä käytössä ja samaa tulee edistää myös EU:ssa. On tärkeää, että EU edistää globaalilla tasolla eläinten hyvinvointia koskevia standardeja ja mikrobilääkeresistanssin vastaista työtä.

Kasvinsuojeluaineiden ja mineraalilannoitteiden käytön hallittu väheneminen on kannatettava niiltä osin, kun se on viljelykasvin tarpeiden mukaista eikä vaaranna satotasoja. Ravinteita tulee käyttää täsmällisesti viljelykasvin tarpeen, kasvupaikan olosuhteiden ja sääolojen mukaan. On myös tilanteita, joissa lannoitteiden nykyistä suurempi käyttö on perusteltua, jotta kasvin satopotentiaali saadaan hyödynnettyä täysimääräisesti. Viljelykasvien ravinteiden hyödyntämistä tulee parantaa myös huolehtimalla pellon peruskunnosta, vesienhallinnasta ja viljelykasvien kasvinterveydestä. Tämän takia kasvinsuojeluaineiden väheneminen täytyy perustua riskien vähentämiseen, käyttömäärien sijaan.

Komissio esittää Pellolta pöytään- ja biodiversiteettistrategiassaan luonnonmukaisen tuotannon pinta-alan kasvattamista koko EU:n tasolla 25 %:iin. MTK näkee luomutuotannon kasvun positiivisena asiana, mutta luomualan lisääntymisen tulisi tapahtua markkinalähtöisesti. Pelkkä pinta-alan kasvattaminen ei takaa luomutuotteiden kysynnän kasvua kuluttajien keskuudessa. Tämän takia tulisi määritellä tarpeelliset työkalut luomutuotteiden kysynnän ja markkinoiden kasvattamiseen tasapainoisesti ja hallitusti, jotta vältytään mahdollisilta markkinahäiriöiltä. Poliittiset päätökset eivät saa johtaa tilanteeseen, jossa luonnonmukaisen tuotannon lisäarvo tuottajan näkökulmasta menetetään.

Komissio on nostanut strategian toimeenpanon keskiöön EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) uudistuksen ja esittää, että pellolta pöytään tavoitteet huomioidaan kansallisissa CAP-strategioissa. MTK varoittaa, että maatalouspolitiikan uudistaminen ei saa lykkääntyä uusien avausten myötä. Lisäksi on epärealistista kuvitella, että pelkästään yhteisellä maatalouspolitiikalla päästään strategian kaikkiin tavoitteisiin. Myös markkinoilla ja muilla politiikkatoimilla tulee olemaan suurta merkitystä strategian toimeenpanossa.

Pellolta pöytään -strategia luo järkevästi toimeenpantuna aidon mahdollisuuden reiluille ruokamarkkinoille. Tuontiruualle tarvitaan vastaavat vaatimukset ja eurooppalainen tuotantotapa on tunnustettava kansainvälisissä kauppasuhteissa. Alkuperä- ja pakkausmerkintöjen tulee varmistaa, että kuluttajalla on aina edellytyksiä tehdä kestäviä valintoja riippumatta siitä missä ruoka ostetaan. Lisäksi tarvitaan myös paremmin toimivia ruokamarkkinoita, jossa viljelijöiden neuvotteluasema takaa riittävän osuuden ruokaketjun rahavirroista.

Ainoastaan kannattava ja myös sosiaalisesti kestävä alkutuotanto takaa ruokaketjun toimivuutta kaikissa olosuhteissa. Maanviljelijöiden rooli huoltovarmuudessa ja kestävän ruuan tuotannossa on erittäin keskeinen ja siksi onkin erittäin tärkeää toteuttaa strategian toimenpiteet viljelijälähtöisesti. MTK:n näkökulmasta tärkeintä on huolehtia maataloustuotannon kilpailukyvyn ja kannattavuuden parantamisesta, mm. toimivien markkinoiden ja riittävän rahoituksen kautta. Väittämät siitä, että viljelijöiden tuloja saadaan nousuun pienimuotoisella tuotannolla ja lyhyillä toimitusketjuilla voidaan pitää suorastaan hölmöinä. Lisäksi on seurattava tarkkaan komission lupausta siitä, että edelläkävijöitä tullaan palkitsemaan, eikä rangaista yhä kovemmilla vaatimuksilla.
.

Yksityiskohtaiset muutosehdotukset ja kommentit:

Sivulla 2:

> Suomi korostaa, että strategian toimeenpanossa on kiinnitettävä huomiota jäsenvaltioiden lähtötilanteisiin ja olosuhteisiin sekä kokonaiskestävyyteen huomioiden ympäristölliset, taloudelliset ja sosiaaliset näkökulmat sekä vaikutukset eri alueisiin. *Suomi toteaa, että suomalainen ruoantuotanto jo nykyisellään monelta osin täyttää strategian tavoitteita EU-vertailussa jonka takia mahdolliset lisätoimet on tarkasti harkittava kilpailunäkökulmasta. Tavoitteena on oltava tasapuolisemman toimintaympäristön luominen EU:n sisämarkkinoilla, ns. Level Playing Field. Tämä on kuitenkin toteutettava siten, että muualla EU:ssa pyritään lähemmäksi suomalaista tuotantotapaa, eikä alentamalla suomalaisia tuotantostandardeja. Lisäksi Suomi korostaa strategian tavoitetta palkita edelläkävijöitä jotka ovat jo toteuttanut tavoitteet osittain tai kokonaan.*
>
> Kasvinsuojeluaineiden suhteen Suomi korostaa riskien vähentämisen merkitystä, mutta riskinarviointia tulee edelleen parantaa. Suomi pitää tärkeänä vaihtoehtoisten torjuntamenetelmien ja –tekniikoiden käytön lisäämistä sekä vähäriskisten kasvinsuojeluaineiden käyttöä. Kasvinsuojelun tulee olla ekologisesti kestävää ja noudattaa varovaisuusperiaatetta. *Suomi korostaa myös, että kasvinterveys on tärkeä osaa ruokaturvaa ja kasvinsuojeluaineiden vastuullinen käyttö on tärkeä työkalu kasvinterveyden varmistamiseksi*. Suomi voi hyväksyä yleisen tavoitteen kasvinsuojeluaineiden käytön määrällisestä vähentämisestä EU:n tasolla, mutta komission ehdotus prosentuaalisesta määrän vähentämisestä on kuitenkin epäselvä ja vaatii edelleen tarkennusta. *On huomioitava, että Suomessa kasvinsuojeluaineiden käyttömäärät ovat murto-osan EU:n keskimääräisestä käytöstä*. Suomi voi tukea käytön määrällistä vähentämistavoitetta torjunta-aineiden kestävän käytön direktiivin 4 artiklan mukaisille erityisesti tarkkailtaville tehoaineille *edellyttäen, että uusien vaihtoehtoisten valmisteiden hyväksyntää ja markkinoille pääsyä edistetään ja varmistetaan*..

On huomioitava, että direktiivin 4 artiklan mukaisiin tehoaineisiin luetaan mm. glyfosaatti jonka käytön merkittävä vähentäminen vaikeuttaisi muokkauksen vähentäminen ja talviaikainen kasvipeitteisyys, jotka ovat keskeisiä toimenpiteitä niin vesiensuojelussa kuin ilmastonmuutoksen torjunnassa.

> Suomi kannattaa mineraalilannoitteiden käytön hallittua vähentämistä niiltä osin, kun se on viljelykasvin tarpeiden mukaista eikä vaaranna satotasoja. Ravinteita tulee käyttää täsmällisesti viljelykasvin tarpeen, kasvupaikan

olosuhteiden ja sääolojen mukaan. *Ravinteita on myös voitava käyttää nykyistä enemmän, jos se on perusteltua edellä mainittuja seikkoja huomioon ottaen.*

Sivulla 3:

Suomi pitää hyvänä tavoitetta vähentää mikrobilääkkeiden käyttöä kotieläintuotannossa ja vesiviljelyssä. Sekä mikrobilääkkeiden käytön että käytön vähentämisen tulee olla hallittua ja tarkoituksenmukaista. Eläimiä on lääkittävä, kun se on välttämätöntä tai kun lääkitsemättä jättäminen voi aiheuttaa eläimille kärsimystä. Suomi on edelläkävijä mikrobilääkkeiden täsmällisessä käytössä ja samaa tulee edistää myös EU:ssa. On tärkeää, että EU edistää globaalilla tasolla eläinten hyvinvointia koskevia standardeja ja mikrobilääkeresistanssin vastaista työtä. Eläinten hyvinvointia tulisi edistää joulukuussa 2019 hyväksyttyjen neuvoston päätelmien mukaisesti. *Suomi korostaa myös tarvetta tarkastella olemassa olevan EU-lainsäädännön toimeenpanoa ja pyrkiä tasapuoliseen soveltamiseen sisämarkkinoilla, epäreilun kilpailuasetelman vähentämiseksi.*

Sivulla 4:

Suomi kannattaa komission näkemystä siitä, että kestävästi tuotetun, terveellisen ja kohtuuhintaisen ruoan tulisi olla kaikkien saatavilla ja elintarviketurvallisuuden korkea taso tulee säilyttää jatkossakin. Kuluttajien mahdollisuuksia saada tietoa elintarvikkeiden alkuperästä, ravintosisällöstä ja ympäristövaikutuksista tulee edelleen parantaa. Suomi kannattaa pakollisten alkuperämerkintöjen laajentamista tietyille uusille elintarvikeryhmille. *Tavoitteena on oltava se, että kuluttajilla on aina mahdollisuuksia tehdä vastuullisia valintoja ruoan ostopaikasta riippumatta*. Suomi pitää hyvänä komission pyrkimystä yhtenäistää väittämiä tuotteiden ympäristövaikutuksista ja katsoo, että tuotteiden ympäristövaikutusten arvioinnissa tulisi käyttää yhtenäisiä ja läpinäkyviä menetelmiä. Suomi kannattaa myös ravintosisältöprofiilien luomista epäterveellisten elintarvikkeiden markkinoinnin rajoittamiseksi sekä sen edistämiseksi, että elintarvikkeita ja ateriatarjontaa uudelleenmuokattaisiin terveellisemmäksi. Suomi pitää hyvänä pakollisten vähimmäiskriteereiden asettamista kestäville julkisille ruokahankinnoille.

Ravintosisältöprofiilien luominen on hyvä tavoite, mutta täytyy kuitenkin huomioida esim. pien- ja lähiruokatuottajien heikommat edellytykset vastata pakkausmerkintävaatimuksiin. Tämä ei saa johtaa tilanteeseen, jossa näiden kilpailuedellytyksiä heikennetään.

Helsingissä 24.9.2020

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Johan Åberg
Maatalousjohtaja